

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:123

av Hans Linde m.fl. (V)

En svensk utrikes- och utvecklingspolitik för barns rättigheter

1 Innehåll

1	Förslag till riksdagsbeslut	1
2	Inledning	3
3	Stärk barnperspektivet inom utrikes- och utvecklingspolitiken	4
4	Utbildning	5
5	Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	6
6	Frihet från våld	8
7	Rätten till en identitet	9
8	Barnarbete	10
9	Barn är aktörer för förändring	11

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barns mänskliga rättigheter behöver vara en central del i Sveriges breda arbete för mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vikten av barns rättigheter i svenskt utvecklingssamarbete måste tydliggöras i den kommande biståndspolitiska plattformen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att garantera att barnkonsekvensanalyser genomförs vid svenska biståndsprojekt och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för nämnda samarbeten och inom det humanitära biståndet bör understödja implementeringen av barnkonventionen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges arbete för barns rätt till utbildning särskilt bör fokusera på de barn som i dag är mest marginaliserade, vilket behöver förtydligas i omarbetningen av den nya biståndspolitiska plattformen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt behöver stödja tillgång till preventivmedel för unga, faktabaserad sexualundervisning i och utanför skolan samt tillgängliga ungdomsmottagningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör inleda ett konkret arbete med målet att alla världens stater ska förbjuda barnaga och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet mot könsstämpning behöver få en central roll i Sveriges arbete med jämställdhet inom utrikes- och utvecklingspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom utrikes- och utvecklingspolitiken bör verka för en skyndsam och effektiv implementering av FN-resolutionen som uppmanar stater att vidta åtgärder för att förebygga och utrota barn- och tvångsäktenskap samt av de nya utvecklingsmålen som syftar till att utrota barn- och tvångsäktenskap och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för allas rätt till en identitet och för att understödja att fler länder utvecklar effektiva folkbokföringssystem, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i utvecklingssamarbetet, utrikespolitiken och främjandeverksamheten bör arbeta för att stater och företag respekterar de internationella överenskommelser som reglerar barnarbete och arbeta för att alla skadliga barnarbeten avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn som aktörer i Sveriges utvecklingssamarbete och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör underteckna och ratificera barnkonventionens tredje tilläggsprotokoll och tillkännager detta för regeringen.

3 Inledning

Barn är vår framtid. Men barn är också i högsta grad en del av vår samtid. Barn utgör en central och självklar del av varje levande samhälle. Trots det kränks barns rättigheter systematiskt i världen och barn utestängs från inflytande över sin vardag, sina liv och de samhällen de lever i. Ett samhälle som kränker barns rättigheter och som inte ser barn som viktiga aktörer kommer att vara ett samhälle som lägger grund för framtida fattigdom, ojämlikhet mellan män och kvinnor och bristande respekt för de mänskliga rättigheterna. För Vänsterpartiet är det därför självklart att se arbetet för barns rättigheter som en central del i vårt arbete för jämställdhet, demokrati och en värld där vi utrotat fattigdomen. Därför väljer vi i år att lägga en motion som specifikt lyfter fram arbetet för barns rättigheter i Sveriges breda utrikes- och utvecklingspolitik. De nya globala utvecklingsmålen, som antas under hösten, förväntas ha stort fokus på barn och unga. 19 av de föreslagna 169 delmålen nämner barn uttryckligen, och inom ramen för målen åtar sig världens länder att arbeta mot våld mot barn, för att stoppa barnäktenskap, barnarbete och andra skadliga sedvänjor, se till att alla barn får tillgång till utbildning och att de ska kunna känna sig trygga i skolan – bara för att nämna några av åtagandena. Målen slår dessutom fast att barn och unga ska ha en röst och få vara med och påverka sitt liv och sin framtid. Sverige har på flera områden varit ett föregångsland när det gäller barns rättigheter. 1979 var vårt land det första land som förbjöd barnaga. Sex- och samlevnadsundervisning har varit en del av skolans uppdrag sedan 1955. Sverige var med och tog initiativ till barnkonventionen. Inom ramen för bygget av den svenska välfärden var kampen för allas barns rätt till utbildning och mot barnarbete central och framgångsrik. Sverige har alla möjligheter att fortsätta vara ett föregångsland internationellt och ett land som sätter frågor om barns rättigheter på dagordningen. Samtidigt står även Sverige inför utmaningar. Barnkonventionen är fortfarande inte svensk lag. Sverige har kritiserats hårt för hur barn bemöts i det svenska asylsystemet och för att barn sätts i isolering i polishäkten. Den psykiska ohälsan bland barn ökar kraftigt och är alarmerande hög bland t.ex. unga hbtq-personer i Sverige. En svensk utrikes- och utvecklingspolitik för barns rättigheter måste därför också handla om att ta intryck och lära av goda exempel från andra länder.

4 Stärk barnperspektivet inom utrikes- och utvecklingspolitiken

För att Sverige på allvar ska kunna lyfta barns rättigheter i utrikes- och utvecklingspolitiken krävs kompetens och kunskap, ett strukturerat arbete, mekanismer för uppföljning och politiska mål. I grunden handlar det om politisk vilja och prioriteringar. I dag brister Sveriges arbete mer eller mindre på alla dessa punkter. Det

finns många exempel på hur svenskt utvecklingssamarbete bidrar till insatser för barn och ungdomar. Men det saknas ett systematiskt arbete med ett barnrättsperspektiv samt barnrättskonsekvensanalyser, även i de insatser som inte direkt är riktade till barn. Vidare finns det inte i dag någon systematisk statistik över hur stor del av biståndet som gynnar barn. Barnrättskrivelsen ”Ett barnrättsperspektiv i internationellt utvecklingssamarbete” från 2001 löpte ut 2014 och nu saknas det ett formellt styrande dokument för arbetet med barns rättigheter. Det saknas dessutom sedan flera år tjänstemän som har ett övergripande helhetsansvar för barnrättsfrågor på UD och Sida. Vänsterpartiet ser ett behov av tydliga riktlinjer, verktyg och system, samt kompetens för att förstärka och systematisera arbetet med barns rättigheter.

De mänskliga rättigheterna är universella, odelbara och inbördes beroende. Det är svårt att se att de medborgerliga, politiska, ekonomiska, kulturella och sociala rättigheterna fullt ut skulle kunna respekteras om inte barns mänskliga rättigheter respekteras.

I Sveriges breda arbete för mänskliga rättigheter behöver barns mänskliga rättigheter vara en central del. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Den dåvarande borgerliga regeringen antog 2014 en biståndspolitisk plattform. Plattformen skulle tydliggöra ”utgångspunkt för regeringens styrning av det svenska biståndet” och plattformen skulle behandla ”de principer och värderingar som ska vägleda svenskt bistånd”. Vänsterpartiet var kritiskt mot flera delar av plattformen. Vi kunde bl.a. konstatera att plattformen helt saknar ett barnrättsperspektiv, i stället beskrivs barn bara som mottagare och en utsatt grupp i behov av hjälp. Barn utgör hälften av befolkningen i världens utvecklingsländer, då kan de självklart inte lämnas utanför arbetet för hållbar utveckling. Barns och ungas perspektiv, åsikter och förslag måste beaktas och deras rättigheter garanteras för att världen ska nå sina utvecklingsmål.

Regeringen har aviserat att man kommer att ta fram en ny biståndspolitisk plattform. Det är viktigt att man i arbetet med plattformen analyserar sambanden mellan fattigdom, kränkningar av de mänskliga rättigheterna, ojämlikhet mellan män och kvinnor och inskränkningar av barns mänskliga rättigheter. Det är också viktigt att barn lyfts fram som aktörer som behöver lyssnas på och inkluderas i beslutsprocesser.

I den kommande biståndspolitiska plattformen måste vikten av barns rättigheter i svenskt utvecklingssamarbete tydliggöras. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Bistånd bedrivs inte i vakuum. Ett projekt kan påverka olika grupper i ett samhälle på olika sätt och i olika utsträckning beroende på kön, funktionsvariationer, sexuell läggning, etnicitet etc. Det gäller även ålder. Det är viktigt att synliggöra vilka

konsekvenser biståndet får för barn och unga. FN:s barnrättskommitté har i sina rekommendationer under vårens granskning av Sverige särskilt påtalat att man bör göra barnkonsekvensanalyser av samtliga delar av svensk utvecklingspolitik. Detta är även en skyldighet för samtliga myndigheter, enligt Sveriges nationella strategi för att förverkliga FN:s barnkonvention.

Regeringen bör få i uppdrag att garantera att barnkonsekvensanalyser genomförs vid svenska biståndsprojekt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

FN:s barnkonvention är central för arbetet med barns rättigheter. Vi välkomnar att regeringen aviserat att barnkonventionen nu ska bli svensk lag. Men barnkonventionen ställer inte bara krav på hur vi agerar i Sverige. Enligt artikel 4.2 i barnkonventionen ska Sverige stödja andra länder i deras arbete med att implementera barnkonventionen. Sverige ska bedriva långsiktigt utvecklingssamarbete med 13 länder, med 10 länder i konflikt eller post-konflikt ska Sverige bedriva utvecklingssamarbete och med nio länder i Östeuropa och på Balkan ska Sverige bedriva reformsamarbete.

Sverige bör inom ramen för dessa olika samarbeten och inom det humanitära biståndet understödja implementeringen av barnkonventionen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Utbildning

Stora framsteg har gjorts inom utbildningsområdet inom ramen för arbetet med millenniemålen. 91 procent av världens barn förväntas 2015 gå i skolan. I synnerhet har stora framsteg skett i Afrika och genom att allt fler flickor fått tillgång till utbildning. År 2000 gick 100 miljoner i grundskoleålder *inte* i skolan. I år är siffran enligt FN 57 miljoner. 57 miljoner barn som förvägras rätten till grundläggande utbildning är fortfarande 57 miljoner för många. Rätten till utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet för alla barn. Rätten till utbildning är dessutom central för arbetet med att minska fattigdom, öka jämlikhet mellan män och kvinnor och demokratisering. Vi vet i dag att en utbildad flicka gifter sig senare, föder färre och friskare barn och ökar sina framtida inkomster med upp till 20 procent för varje år hon går i skolan.

Sverige hör till de länder i OECD som avsätter lägst andel av biståndet till utbildningsinsatser. Enligt statistik från FN-organet Unesco använde Sverige 5 procent av sitt totala bistånd till utbildningsinsatser 2011 medan genomsnittet i OECD var 9 procent. En förklaring till detta är att det skett så stora framsteg i flera av de länder Sverige bedriver utvecklingssamarbete med att man på goda grunder kunnat fasa ut det svenska stödet till utbildningssektorn. Men det har också varit tydligt att skola och utbildning nedprioriterats under flera år i svensk utvecklingspolitik. Det finns dock goda

exempel på hur svenskt bistånd gör skillnad. I Afghanistan gick 74 743 barn i Svenska Afghanistankommitténs skolor 2014, 66 procent av dem var flickor. I Afghanistan drev SAK 2014 50 byskolor för nomadbarn, kuchis, en grupp i det afghanska samhället där nästan inga barn fått utbildning. SAK såg dessutom till att 2 853 afghanska barn med funktionsnedsättning fick förberedande skolgång. Arbetet i Afghanistan visar att Sverige inte bara med stor framgång och goda resultat kan bidra till att fler barn kan få rätt till utbildning, utan också att Sverige kan göra det i de svåraste miljöerna och i de mest marginaliserade grupperna.

Stöd till utbildning och barns rätt till skolgång behöver även fortsättningsvis vara en central del av svenskt utvecklingssamarbete. I en tid då stora framsteg gjorts på utbildningsområdet behöver Sveriges arbete för barns rätt till utbildning särskilt fokusera på de barn som i dag är mest marginaliserade. Det kan handla om flickor i länder där flickors rätt till utbildning fortfarande ifrågasätts. Men det kan också handla om barn med funktionsnedsättningar, barn som tillhör urfolk eller barn som växer upp i extrem fattigdom.

Sveriges arbete för barns rätt till utbildning bör särskilt fokusera på de barn som i dag är mest marginaliserade, vilket behöver förtydligas i omarbetningen av den nya biståndspolitiska plattformen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Att få bestämma över sin egen kropp och uttrycka sin egen sexualitet är en grundläggande mänsklig rättighet. Vi har alla en grundläggande rätt att fatta egna, välinformerade och frivilliga beslut om våra kroppar och vår sexualitet. Men det är en rättighet som kränks och inskränks i många av de länder som Sverige bedriver utvecklingssamarbete med. Arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter har under en lång tid spelat en viktig roll i svensk utvecklingspolitik. Men Sverige har inte alltid varit lika duktigt på att synliggöra och stärka barns och ungdomars sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter. Frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är frågor om grundläggande mänskliga rättigheter. Men så länge som barn dör i samband med graviditeter och förvägras rätten att bestämma över sina kroppar kommer det dessutom att vara omöjligt att utrota fattigdom, minska ojämlikheten mellan män och kvinnor, pressa tillbaka spridningen av hiv etc.

Varje år föder över sju miljoner flickor barn. Uppskattningsvis har två miljoner av dessa flickor inte ens fyllt 15 år när de blir mammor, men mörkertalet är stort. Anledningen till att vi inte vet, är att ingen officiell statistik förs för flickor under 15 år. Komplikationer i samband med graviditet och förlossning är i dag den näst vanligaste

dödsorsaken bland flickor 15–19 år i utvecklingsländer. Att så många barn fortfarande själva blir föräldrar är starkt kopplat till det faktum att var tredje flicka i utvecklingsländerna är gift innan hon fyllt 18 år, var nionde innan hon fyllt 15 år. 90 procent av alla barn som blir gravida blir det inom äktenskapet. Bristande tillgång till preventivmedel, starka begränsningar i aborträtten, avsaknad av sexualupplysning och ungdomsmottagningar innebär att många barn och ungdomar varken har makten eller kunskapen att kunna fatta egna beslut om sina kroppar.

Att vara ung och hbtq-person innebär i åtskilliga länder att möta diskriminering, mobbning och marginalisering. I ett 70-tal länder är samkönade relationer kriminaliserade och att komma ut som hbtq-person innebär risk för godtyckliga arresteringar, förföljelse och våld. Arbetet med ungas sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter måste därför inkludera ett tydligt hbtq-perspektiv.

Ett framgångsrikt arbete med SRHR-frågor måste inkludera män och pojkar. Vill vi förebygga oönskade graviditeter, sexuellt överförbara infektioner och könsbaserat våld är det viktigt att förändra unga mäns syn på kön, sexualitet och könsroller. Det finns goda exempel på hur Sverige kan stödja detta arbete, t.ex. genom RFSU:s projekt Young Men As Equal Partners i Tanzania och Plans program Champions of Change.

Vänsterpartiet har i flera år arbetat för att minst 10 procent av den svenska biståndsbudgeten ska öronmärkas till arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Det är helt avgörande i detta sammanhang att även fokusera på barns och ungdomars sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter. Behovet är stort av givarländer som är beredda att stötta organisationer som arbetar för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i syd – alltför många givare saknar viljan eller modet att engagera sig i dessa kontroversiella frågor.

Sverige behöver aktivt stödja tillgång till preventivmedel för unga, faktabaserad sexualundervisning i och utanför skolan samt tillgängliga ungdomsmottagningar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Frihet från våld

Världen över utsätts barn för våld. Våldet kan ta sig många uttryck. Våld mot barn är uppenbart i samband med väpnade konflikter och enligt Rädda Barnen är 30 miljoner barn just nu på flykt. Men arbetet för barns rätt att leva i frihet från våld handlar också om att bekämpa det våld som sker i familjen i form av äga, våld i nära relationer och hedersvåld. Det handlar också om att bekämpa könsstympning, barnäktenskap och trafficking. Det könsbaserade våldet i och runt skolor är en avgörande faktor för att så många flickor fortfarande inte fullföljer sin utbildning.

1979 blev Sverige det första landet i världen som förbjöd barnaga. Sedan dess har 45 länder följt Sveriges exempel. Men i majoriteten av jordens länder är det fortfarande fullt lagligt för en förälder att slå sitt barn och i mer än vart tredje land är äga tillåtet i skolan. 3 av 4 barn mellan 2 och 14 års ålder utsätts för barnaga. Det innebär att miljoner barn världen över utsätts för övergrepp som kan ge psykiska och fysiska men för livet.

Hösten 2015 ska världen enas om nya globala utvecklingsmål som en fortsättning på millenniemålen. I utkastet till de 17 nya målen finns flera delmål som uttryckligen lyfter våld mot barn och kvinnor både i och utanför hemmet. Det ger Sverige en bra utgångspunkt för att arbeta för att fler länder ska förbjuda barnaga.

Sverige bör inleda ett konkret arbete med målet att alla världens stater ska förbjuda barnaga. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Mer än 130 miljoner kvinnor och flickor i världen har könsstympats enligt Unicef. Om arbetet mot könsstympning inte intensifieras riskerar ytterligare 63 miljoner flickor att könsstympas fram till år 2050. Könsstympning är ett extremt uttryck för diskriminering av flickor och kvinnor och får långtgående konsekvenser för de drabbade flickorna och kvinnorna. Ska könsstympning motverkas krävs ofta både att lagstiftning skärps och att det bedrivs ett arbete med att förändra normer, traditioner och sedvänjor. Samtidigt finns det goda exempel att lära av. Länder som Egypten, Sudan och Burkina Faso har utifrån FN:s barnkonvention infört förbud mot könsstympning och bl.a. Nigeria, Irak och Liberia har lyckats med att kraftigt minska förekomsten av könsstympning. I utkastet till nya utvecklingsmål finns nu ett tydligt mål om att utrota könsstympning. I flera av de länder som Sverige bedriver utvecklingssamarbete med är könsstympning fortfarande vanligt förekommande.

I Sveriges arbete med jämställdhet inom utrikes- och utvecklingspolitiken behöver arbetet mot könsstympning få en central roll. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Var tredje flicka i utvecklingsländerna är gift innan hon fyllt 18 år. I Bangladesh, som Sverige bedriver långsiktigt utvecklingssamarbete med, gifter sig 29 procent av flickorna innan de fyllt 15 år. Barnäktenskap är en extrem form av ojämställdhet och leder till kraftigt ökad risk för tidiga och oönskade graviditeter, för sexuella övergrepp, hiv-smitta och för ett liv i fortsatt fattigdom. Varje år blir över sju miljoner flickor mammor, majoriteten inom ramen för ett barnäktenskap. I utkastet till nya utvecklingsmål finns också en del mål om att utrota barn- och tvångsäktenskap. Det är en viktig målsättning och skulle kunna vara ett viktigt stöd i arbetet mot barnäktenskap. I juli 2015 togs även för första gången en FN-resolution i MR-rådet som uppmanar stater att vidta åtgärder för att förebygga och utrota barn- och tvångsäktenskap.

Sverige bör inom utrikes- och utvecklingspolitiken verka för en skyndsam och effektiv implementering av FN-resolutionen som uppmanar stater att vidta åtgärder för att förebygga och utrota barn- och tvångsäktenskap samt av de nya utvecklingsmålen som syftar till att utrota barn- och tvångsäktenskap. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

8 Rätten till en identitet

Ett födelsebevis är mer än bara ett papper – det är rätten till identitet och nyckeln till en lång rad rättigheter som att få gå i skolan, få vård eller skydd. Människor som inte folkbokförs tillhör ofta samhällets mest marginaliserade grupper och avsaknaden av en identitet minskar deras möjligheter att bryta sig ur marginalisering och fattigdom. Rätten till en identitet är central för att kunna utnyttja andra ekonomiska, sociala, kulturella och politiska rättigheter. Identiteten behövs för att kunna rösta, registrera egendom, öppna bankkonto, ta lån samt få id-kort, pass och körkort. Dessutom är den som är osynlig mer exponerad för risker när det gäller hot mot barnets säkerhet såsom barnarbete, barnäktenskap, rekrytering till väpnade grupper samt trafficking och exploatering. Rätten till en identitet fastslås i en lång rad internationella instrument, inklusive barnkonventionen. Ett av tre barn som föds blir inte folkbokfört. Detta eftersom mer än 100 utvecklingsländer saknar effektiva folkbokföringssystem. Problemet är särskilt stort i Afrika söder om Sahara samt i Asien, men även i länder som har hög andel födelseregistrering förblir marginaliserade grupper oregistrerade. Exempelvis lever stora grupper romer i Rumänien utan födelsebevis eller identitet. Dessutom varierar kvaliteten på systemen avsevärt i fråga om noggrannhet, effektivitet och hållbarhet. Utan grundläggande statistik står länder, regioner och lokalsamhällen utan viktig information för att kunna planera och följa upp utvecklingsåtgärder och social service i form av sjukvård och utbildning. Därför är födelseregistrering en del av de nya globala utvecklingsmålen. Dels är det ett delmål, dels bidrar det med underlag för att planera för hållbar utveckling samt för att följa upp mot satta mål.

Rätten till en identitet är en fundamental rättighet som har stor påverkan på individens och samhällets utveckling. Sverige har världens äldsta folkbokföringssystem och goda förutsättningar att bidra med erfarenhet, kompetens och goda exempel.

Sverige bör verka för allas rätt till en identitet och för att understödja att fler länder utvecklar effektiva folkbokföringssystem. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

9 Barnarbete

169 miljoner barn arbetar världen över. Barnarbete definieras av ILO som ett arbete som utförs av barn som är skadligt för barnet och/eller begränsar eller förhindrar barnets möjligheter att gå i skolan. I ILO-konventionerna 182 och 138 regleras barnarbete, bl.a. med förbud mot de värsta formerna av barnarbete och åldersgränser för när barn får utföra olika arbeten. Konventionerna är två av ILO:s åtta kärnkonventioner. En stor majoritet av jordens länder har ratificerat konventionerna, men bl.a. Indien, USA, Bangladesh och Kuba har ännu inte ratificerat en eller båda konventionerna. Samtidigt har barnarbete kraftigt minskat i världen. År 2000 arbetade 246 miljoner barn världen över. I synnerhet är det färre flickor som arbetar. Framgångarna är ett resultat av minskad fattigdom, att fler barn fått möjlighet att gå i skolan, en aktiv dialog med näringslivet om företagens ansvar och i flera fall ny och skarpare lagstiftning. Ett exempel är Indien, vars regering den 28 augusti 2012 godkände ändringen av lagen om barnarbete som helt förbjuder anställning av barn under 14 år i samtliga industrier.

Nobels fredspris 2014 till Kailash Satyarthi och Malala Yousafzai lyfte fram de tydliga sambanden mellan barnarbete och rätten till utbildning. Ett arbete för att ge alla barn möjlighet till utbildning av god kvalitet kommer också att vara ett arbete för att minska barnarbetet samt för att förhindra att analfabetism och fattigdom överförs till nya generationer.

Näringslivet har en viktig roll att spela i arbetet för att utrota barnarbete i världen. För Vänsterpartiet är det självklart att svenska företag och deras underleverantörer ska vara förebilder och leva upp till de mänskliga rättigheterna oavsett var i världen man agerar. I augusti 2015 presenterade regeringen en handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter. I handlingsplanen nämns Children's Rights and Business Principles, som arbetats fram av Unicef, Rädda Barnen och FN:s Global Compact och svenska företag förväntas bl.a. att respektera ILO:s kärnkonventioner. Detta är ett välkommet initiativ.

Sverige bör i utvecklingssamarbetet, utrikespolitiken och främjandeverksamheten arbeta för att stater och företag respekterar de internationella överenskommelser som reglerar barnarbete och arbeta för att alla skadliga barnarbeten avskaffas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

10 Barn är aktörer för förändring

Barn är inte passiva offer. Världen över försöker barn på egen hand eller tillsammans med andra att förändra sin vardag och sina samhällen. Enligt FN:s barnkonvention har barn rätt att delta i beslut som berör dem. Delaktighet och inflytande är därför en grundläggande rättighet för barn.

En framgångsrik utvecklingspolitik måste vara en utvecklingspolitik som lyssnar och tar del av erfarenheter, kunskap och åsikter som finns runt om i världen. Det gäller också barn. Svenskt bistånd blir helt enkelt bättre om vi lyssnar på barn i de länder vi arbetar och i Sverige. Det gäller i det långsiktiga utvecklingssamarbetet såväl som i det humanitära biståndet. I flera år har Sverige talat om lokalt ägandeskap och partnerskap inom biståndet. Dessa ord behöver både fyllas med innehåll och inkludera barn. Svenskt bistånd ska alltid genomsyras av ett individuellt rättighetsperspektiv, även i insatser som berör barn och ungdomar.

Vad som anförts ovan om barn som aktörer i Sveriges utvecklingssamarbete bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ska barn kunna vara aktörer fullt ut behöver också barn ha möjlighet att utkräva ansvar när deras rättigheter kränks och när de inte lyssnas på. Barnkonventionens tredje tilläggsprotokoll ger barn och deras ombud en möjlighet att lyfta brott mot konventionen till FN:s barnrättskommitté. Protokollet ålägger vidare staterna att utveckla effektiva nationella system för att hantera brott mot barnkonventionen. Vänsterpartiet anser att det är en viktig mekanism som både stärker barns möjligheter till ansvarsutkrävande och stärker barnkonventionens ställning i sig. Utan att ha gjort barnkonventionen till svensk lag samt ratificerat tredje tilläggsprotokollet, kan Sverige inte med full trovärdighet driva frågan om att stärka barns möjligheter att utkräva sina rättigheter genom utrikespolitiken och biståndet. Sverige har tyvärr varken undertecknat eller ratificerat barnkonventionens tredje tilläggsprotokoll. Det har däremot bl.a. Tyskland, Spanien och Belgien gjort.

Sverige bör underteckna och ratificera barnkonventionens tredje tilläggsprotokoll. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Hans Linde (V)

Stig Henriksson (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Jens Holm (V)

Birger Lahti (V)

Håkan Svenneling (V)

Emma Wallrup (V)